

HOVRÄTTEN FÖR ÖVRE NORRLAND

SLUTLIGT BESLUT

Datum
2003-04-30

Meddelat i Umeå

trial 16

Målnr 1 (7)
Ö 1065-02

ÖVERKLAGAT BESLUT

Gällivare tingsrätts slutliga beslut 2002-12-06 i mål K 817-02; se bilaga A

KLAGANDE

[Redacted]

MOTPART

[Redacted]

SAKEN

Konkurs

HOVRÄTTENS AVGÖRANDE

1. Med ändring av tingsrätts beslut försätter hovrätten [Redacted] i konkurs med tillämpning av 1 kap. 2 § och 2 kap. 8 § konkurslagen (1987:672).
2. Hovrätten ändrar vidare tingsrätts beslut på så sätt att hovrätten befriar staten från ålagd skyldighet att ersätta [Redacted]

rättegångskostnader vid tingsrätten och förpliktar i stället [REDACTED] [REDACTED] att ersätta staten för dess rättegångskostnad där avseende ansökningsavgift med femhundra (500) kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från 2002-12-06 till dess betalning sker.

3. Det ankommer på tingsrätten att vidta åtgärder enligt 2 kap. 24 § konkurslagen

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Riksskatteverket har yrkat att hovrätten försätter [REDACTED] [REDACTED] i konkurs samt befriar staten från att ersätta [REDACTED] för dess rättegångskostnader vid tingsrätten och i stället förpliktar [REDACTED] att ersätta staten för dess rättegångskostnad där avseende ansökningsavgift.

[REDACTED] har bestritt ändring.

[REDACTED] har yrkat ersättning av staten för rättegångskostnader i hovrätten.

HOVRÄTTENS SKÄL

Riksskatteverket har till stöd för överklagandet anfört sammanfattningsvis följande. En borgenär som ansöker om konkurs skall vid ansökningslämningen lämna uppgift om sin fordran. Är denna fordran inte fastställd genom lagakraftvärd dom eller beslut och gör gäldenären invändning mot fordran kan den åberopade fordran inte utan vidare läggas till grund för bedömningen av frågan om och i vilken mån sökanden har en fordran mot gäldenären. Denna fråga får prövas självständigt i konkursmålet på grundval av det däri åberopade materialet (se NJA 1981 s. 395). Denna princip har, även om den inte tydligt uttalats, tillämpats i svensk rätt i närmare hundra år. – I målet har fråga uppkommit hur Europakonventionen påverkar den svenska konkursrätten. Såsom tingsrätten noterat har Högsta domstolen i NJA 2001 s. 339

funnit att det förhållandet att en gäldenärs skatteskuld inte har fastställts genom avgörande som vunnit laga kraft inte innebär att det skulle strida mot Europakonventionen att lägga skattefordran till grund för beslut om konkurs. Vid tidpunkten för Högsta domstolens prövning förelåg endast beskattningsbeslut meddelade av skattemyndigheten. Dessa beslut var överklagade till länsrätten, som ännu inte hade prövat överklagandena. Däremot hade länsrätten prövat skattemyndighetens framställning om betalningssäkring och på så sätt "indirekt" prövat skattefordran. För att artikel 6 i Europakonventionen skall vara tillämplig måste tvisten gälla civila rättigheter och skyldigheter eller anklagelse för brott. Europadomstolen har konsekvent hävdats att skatteprocessen faller utanför artikelns tillämpningsområde. Enligt domstolen är däremot artikel 6 tillämplig på skattetillägg. Europadomstolen har i domen i målet [REDACTED] mot [REDACTED] (dom meddelad den 23 juli 2002 i mål 34619/97) inte antytt någonstans att det skulle krävas en prövning i domstol av skattebeslutet i sig för ett försättande i konkurs och än mindre att det finns en lagakraftvunnen dom. Det enda som framgår klart av domen är att skattetillägg omfattas av artikel 6 och att klaganden har rätt att få dessa prövade i domstol inom rimlig tid. Länsrätten i Norrbottens län har genom dom den 12 april 2001 prövat [REDACTED] överklagande vad gäller anstånd med betalning av skatten och därvid avslagit överklagandet. [REDACTED] har sålunda åtnjutit en effektiv domstolsprövning inför länsrätten, och det strider således inte mot Europakonventionen att försätta [REDACTED] i konkurs. Därtill kommer att länsrätten härefter genom dom den 30 december 2002 har fastställt den mervärdes-skatt som påförts [REDACTED] och som ligger till grund för konkursansökan. Sistnämnda dom har emellertid inte vunnit laga kraft och hovrätten har därför att avgöra om det är sannolikt att kammarrätten kommer att ändra länsrättens beslut vid ett eventuellt överklagande. Det åligger staten att styrka att den har en fordran mot [REDACTED]. I denna del åberopar staten vad kronofogdemyndigheten anfört vid tingsrätten samt länsrättens dom. [REDACTED] är per den 11 februari 2003 restfört med 325 977 kr vid kronofogdemyndigheten. Av beloppet avser 237 000 kr skatt och 47 400 kr skattetillägg. Resterande belopp avser kostnadsräntor. [REDACTED] medgav vid tingsrätten att det inte var solvent för skatteskulden. [REDACTED] har till stöd för sitt bestridande anfört sammanfattningsvis följande. [REDACTED] bestrider att bolaget kommer att bli betalningsskyldigt för de belopp som konkursansökningen och insolvensutredningen omfattar. Den skuld som avses

består av mervärdesskatt för år 1999 och är föremål för process i förvaltningsdomstolarna, och lagakraftäggande dom föreligger inte. Länsrättens dom den 30 december 2002 har överklagats till kammarrätten i samtliga delar som domen har gått bolaget emot. Bolaget vitsordar inte några belopp i skatteprocessen och yrkar nedsättning av påford skatt till noll kronor. Det är sannolikt att kammarrätten kommer att ändra länsrättens dom, varvid påförda belopp kommer att undanröjas i sin helhet. – [REDACTED] har ännu inte åtnjutit någon "effektiv domstolsprövning". Med det avses att beskattningsärendet skall prövas i de domstolar som är behöriga att avgöra ärendet för att [REDACTED] skall anses ha åtnjutit sin rätt enligt artikel 6:1 Europakonventionen. Det är således inte tillräckligt att den domstol som är behörig att pröva konkursansökan prövar tvisten om skatteskulden, då denna domstol inte är behörig att avgöra skattetvisten. Något annat än en lagakraftvunnen dom kan inte heller avses i begreppet effektiv domstolsprövning, eftersom domstolsprövningen inte är avslutad förrän domen har vunnit laga kraft. Det är heller inte alls ovanligt att de olika instanserna kommer till beslut som är helt olika i samma mål. En prövning av länsrätten av anståndsfrågan utgör inte en sådan effektiv domstolsprövning att den kan anses uppfylla kraven i artikel 6:1. Därtill kommer att kammarrätten har beslutat att ta upp anståndsålet till prövning. – Beslutet angående skönstaxering är felaktigt. [REDACTED] verksamhet under 1999 har bestått i förmedling av fraktlägenheter till personer som köpt bilar i Tyskland. I vissa enstaka fall har verksamheten även bestått i att biträda dessa personer med att förmedla betalning för det inköpta fordonet till den tyske säljaren och att bistå med besiktning av den inköpta bilen. [REDACTED] har inte på något annat sätt varit mellanhand i affärerna, då dessa gjorts upp direkt mellan köparna och de tyska säljarna. [REDACTED] har inte köpt och sålt ifrågavarande bilar. Som bevis för att omständigheter föreligger för skönsbeskattning avseende 1999 har skattemyndigheten åberopat påstådda brister i [REDACTED] redovisning i huvudsak under åren 1992 till 1996. De påstådda bristerna har inget att göra med beskattningsåret 1999. Skattemyndigheten har vidare anfört att [REDACTED] stått som varumottagare i Kemi avseende de bilar där bolaget erhållit arvode från privatpersoner för frakt/förmedling och att han i tre fall (av totalt 18) mottagit större belopp än förmedlingsarvodet från privatpersonerna. Inte heller dessa omständigheter utgör grund för skönsbeskattning. I vart fall i två fall av tre har [REDACTED] i omedelbar anslutning till att betalningsanvisningen från privatpersonerna lösts in, köpt utländsk valuta för vidarebefordran av hela beloppet till den tyske säljaren. I

det tredje fallet har betalningsförmedlingen dröjt någon vecka efter det att han tagit emot pengar av privatpersoner. Som bevis till stöd för påståendet att det skulle vara [REDACTED] som egentligen köpt och sålt de ifrågavarande bilarna åberopar skattemyndigheten att det förekommit viss tidsutdräkt mellan transporten av bilen från Tyskland till Kemi och den tidpunkt vid vilken privatpersonen registrerats som ägare av fordonet i bilregistret. [REDACTED] saknar inflytande över vid vilken tidpunkt privatpersonerna registreringsbesiktat fordonen. Skattemyndigheten har bevisbördan för undanhållet mervärdesskattebelopp. Den bevisning som skattemyndigheten åberopat till styrkande av att det skulle föreligga skäl för skönsbeskattning eller att bolaget skulle ha undanhållit belopp från beskattning når inte den bevishöjd som krävs för att komma ifråga som tillräcklig grad av sannolikhet för att lägga till grund för beslut. Uppenbarligen har kammarrätten delat den uppfattningen när man beslutat ta upp anståndsmalet till prövning.

Riksskatteverket har som skriftlig bevisning åberopat utredningsrapport från kronofogdemyndigheten, Länsrättens i Norrbottens län domar den 12 april 2001 och den 30 december 2002, utdrag ur kronofogdemyndighetens register samt utdrag av [REDACTED] skattekonto.

[REDACTED] har som skriftlig bevisning åberopat skrifter jämte bilagor från bolaget till länsrätten och skattemyndigheten, överklaganden av länsrättens domar samt en tidningsartikel.

Hovrätten gör följande bedömning.

Den fordran som ligger till grund för konkursansökan avser skatter och avgifter som är föremål för process vid förvaltningsdomstol. [REDACTED] har gjort gällande att taxeringsbeslutet är felaktigt och att det strider mot artikel 6 i Europa-konventionen att försätta bolaget i konkurs innan skatten slutligt fastställts.

Av bl.a. rättsfallen NJA 1989 s. 378 och NJA 2001 s. 339 framgår att en dom eller ett beslut som inte har vunnit laga kraft kan läggas till grund för en konkursansökan. Högsta domstolen har dock uttalat att ett icke lagakraftvunnet avgörande inte utan vidare kan läggas till grund för bedömningen huruvida konkursgäldenären är på obestånd, utan den frågan skall prövas självständigt på grundval av det

föreliggande materialet i målet. I nämnda rättsfall NJA 2001 s. 339 har Högsta domstolen vidare funnit att det inte kan anses strida mot Europakonventionen att lägga en skattemyndighets icke lagakraftvunna beslut, varigenom en skatteskuld uppkommit, till grund för ett beslut om att försätta den skattskyldige i konkurs. I målet hade länsrätten fattat beslut om betalningssäkring avseende bl.a. den aktuella skattefordringen. Europadomstolens domar i målen [REDACTED] mot [REDACTED] respektive [REDACTED] och [REDACTED] mot [REDACTED] har inte förändrat rättsläget i dessa delar. Europadomstolen konstaterade i målet [REDACTED] mot [REDACTED] att mål avseende skattetillägg gäller anklagelser för brott i Europakonventionens mening och att artikel 6:1 är tillämplig i sådana mål. Europadomstolen konstaterade vidare att det hade tagit nästan tre år från det att [REDACTED] hade begärt omprövning av taxeringsbeslutet till dess att skattemyndigheten omprövade sitt beslut och att målet först därefter lämnades till länsrätten samt att [REDACTED] försattes i konkurs inte bara långt före länsrättens prövning av sakfrågan utan också före länsrättens prövning av anståndsfrågan. Europadomstolen fann att skattemyndigheten inte hade agerat på det sätt som omständigheterna i målet krävt och att myndigheten därför oskäligt hade fördröjt domstolsprövning i sakfrågan och att [REDACTED] inte hade haft effektiv tillgång till domstolsprövning. I målet [REDACTED] och [REDACTED] mot [REDACTED] framhöll Europadomstolen att konventionen inte kunde anses i princip förbjuda verkställighet av beslut om skattetillägg innan dessa beslut vunnit laga kraft men att det ålåg staterna att hålla sådan verkställighet av icke lagakraftvunna avgöranden inom rimliga gränser.

De av [REDACTED] åberopade invändningarna avseende själva taxeringsbeslutet har prövats av länsrätten genom dom den 12 april 2001 angående anstånd med betalning av mervärdesskatt och skattetillägg. Länsrätten har därvid inte funnit skäl att ändra skattemyndighetens beslut att inte bevilja bolaget anstånd med betalning. Länsrätten har vidare fastställt skattemyndighetens taxeringsbeslut genom dom den 30 december 2002. Länsrätten har i sistnämnda dom instämt i skattemyndighetens bedömning avseende mervärdesskatten samt ansett att det finns grund för påförande av skattetillägg.

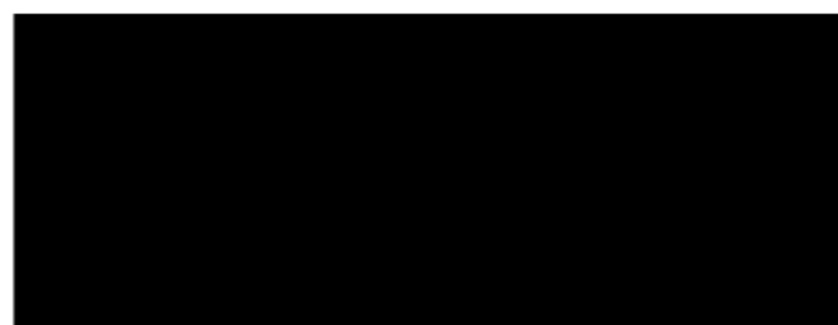
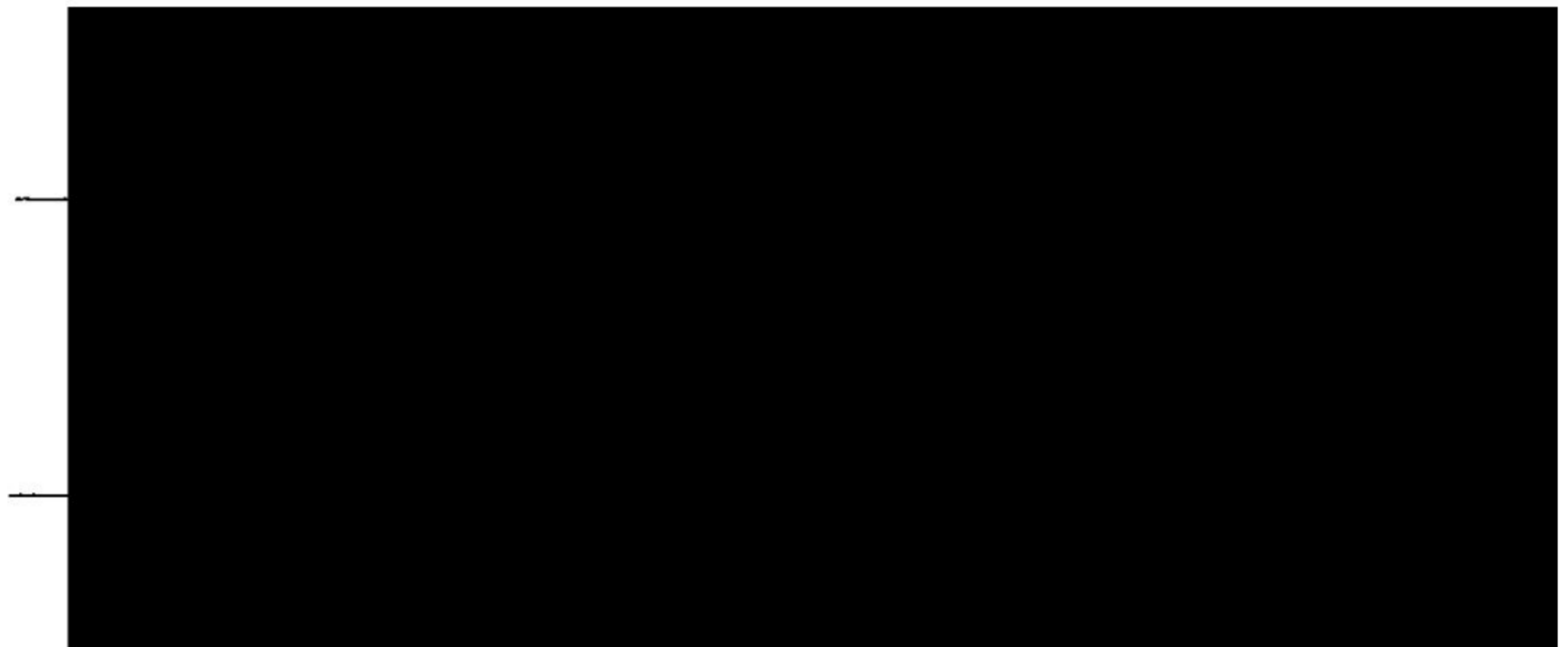
Med hänsyn till vad som kommit fram i målet finner hovrätten att det måste antas att [REDACTED] kommer att slutligen bli betalningsskyldig för skatt och skattetillägg med belopp som bolaget inte kan till fullo betala. På grund härav

finner hovrätten att bolaget skall anses vara på obestånd. [REDACTED]⁷ skall därför med tillämpning av 1 kap. 2 § och 2 kap. 8 § konkurslagen försättas i konkurs.

Vid denna utgång i målet skall staten befrias från att ersätta [REDACTED] rättegångskostnader i tingsrätten. I stället skall bolaget förpliktas att ersätta staten för dess rättegångskostnad avseende ansökningsavgift vid tingsrätten.

HUR MAN ÖVERKLAGAR; se bilaga B

Överklagande senast onsdagen den 28 maj 2003.

GÄLLIVARE TINGSRÄTT

PROTOKOLL
2002-11-22
Förhandling i
Gällivare

Mål nr K 817-02

Bilaga A

Tid: 10.00-11.00

RÄTTEN

[REDACTED]

PROTOKOLLFÖRARE

[REDACTED]

PARTER

SÖKANDE

[REDACTED]

GÄLDENÄR

[REDACTED]

Ställföreträdare:

[REDACTED]

Ombud:

[REDACTED]

SAKEN

Ansökan om konkurs

[REDACTED] ger [REDACTED] muntlig fullmakt att biträda honom i målet.

Rättens ordförande redogör för vad som hittills förevarit i målet.

Postadress

[REDACTED]

Besöksadress

[REDACTED]

Telefon

[REDACTED]

Telefax

[REDACTED]

Expeditionstid

[REDACTED] - [REDACTED]
09.00-12.00 13.00-15.00

██████████ vidhåller statens yrkande i enlighet med konkursansökan, aktbil 1, och uppger att statens fordran idag uppgår till 323.106 kr.

██████████ uppger att gäldenären bestrider ansökan på den grunden att det inte föreligger ett lagakraftvunnet beslut avseende skatteskulden och att fordran därför inte är klar och förfallen. Bolaget hävdar att skatteskulden kommer att fastställas till 0 kr och kan därför inte vitsorda något belopp som skäligt i sig.

██████████ framställer grunderna för statens talan enligt aktbil 1.

██████████ utvecklar grunderna för gäldenärens talan enligt följande. Den skatteskuld som påförts bolaget genom skattemyndighetens beslut från den 26 oktober 2000 har beräknats på felaktiga grunder och har därför överklagats hos länsrätten. Bolaget har vid skatterevisionen taxerats för att ha sålt och köpt bilar från utlandet trots att bolaget endast förmedlat frakt av köpta bilar. Länsrätten har inte fattat beslut i ärendet. Gäldenären har vidare ansökt om betalningsanstånd för den i beslutet fastställda skatten. Skattemyndigheten beviljade bolaget betalningsanstånd för del av skulden. Det framgår inte av beslutet varför anstånd lämnats för endast del av skulden. Anståndsbeslutet överklagades hos länsrätten som fastställde skattemyndighetens beslut. Det framgår inte heller av länsrättens beslut varför man beviljat anstånd för endast del av skulden. Beslutet har överklagats hos kammarrätten som ännu inte fattat beslut i målet. Länsrätten har inte prövat skatteskuldens riktighet utan endast anståndsfrågan. En skattefordran som är tvistig kan inte utan vidare läggas till grund för en konkursansökan. Detta strider mot Europakonventionen. Tingsrättens uppgift är att bedöma om skatteskulden är klar och förfallen. Bolaget är inte solvent. Däremot är det ej osannolikt att bolagsmännen är redo att skjuta till pengar när skatteskuldens omfattning slutligen fastställts.

Härefter inger ██████████ och åberopar som bevisning, kopior av skriftväxling med skattemyndigheten, länsrätten och kammarrätten, aktbil 10-17, artikel av ██████████ aktbil 18 samt protokoll och beslut från tingsrätten i Luleå, aktbil 19.

■■■■■■ utvecklar statens talan enligt följande. Mervärdesskatten har fastställts på grund av skatterevision. Skattemyndigheten hävdar att länsrätten i anslutning till anståndsbeslutet har prövat riktigheten av skatteskulden och att skattemyndigheten då har fått rätt. Det strider därför inte mot Europakonventionen att meddela konkursbeslut med skatteskulden som grund. Staten har yrkat att bolaget skall försättas i konkurs med hänvisning till Konkurslagen 2:8. För att någon skall försättas i konkurs enligt 2:8 krävs inte att fordringen är klar och förfallen. Skatteskulden som åberopats som stöd för konkursansökan grundar sig på ett beslut som inte vunnit laga kraft. Det skall därför vara osannolikt att gäldenären kan vinna framgång med sitt överklagande för att skulden skall kunna läggas till grund för ett konkursbeslut. Staten bestrider att bolaget kan anses solvent, vilket inte heller har påståtts av bolaget. Staten kan vidare inte vitsorda att bolagsmännen kan bidra med pengar. Då det är osannolikt att bolaget kommer att helt befrias från den här skulden och eftersom bolaget inte har några tillgångar skall bolaget anses vara insolvent.

■■■■■■ inget rättsfall samt länsrättens dom, aktbil 20-21.

■■■■■■ yrkar ersättning med 5.000 kr för arbete, resa och inställelse till dagens förhandling.

■■■■■■ uppger att staten inte har någon erinran mot ■■■■■■ ersättningsyrkande.

Härefter förklaras förhandlingen avslutad. Parterna underrättas om att beslut kommer att meddelas genom att hållas tillgängligt på rättens kansli den 6 december 2002 kl. 14.00.

BESLUT (meddelat 2002-12-06 kl. 14.00)

Staten har yrkat att [REDACTED] (bolaget) skall försättas i konkurs på den grunden att bolaget har restförda skatter, allmänna avgifter m m med 323.106 kr samt att bolaget vid verksällighet enligt 4 kap utsökningsbalken den 6 maj 2002 befunnits sakna tillgångar till full betalning av skulderna. Staten har vidare anfört bl a följande. Då det är osannolikt att bolaget kommer att helt befrias från den här skulden och eftersom bolaget inte har några tillgångar skall bolaget anses vara insolvent. Staten menar att länsrätten i anslutning till anståndsbeslutet har prövat riktigheten av skatteskulden och att skattemyndigheten då har fått rätt. Det strider därför inte mot Europakonventionen att meddela konkursbeslut med skatteskulden som grund. Staten har bestritt att bolaget kan anses solvent, vilket inte heller har påståtts av bolaget. Staten kan vidare inte vitsorda att bolagsmännen kan bidra med pengar.

[REDACTED] har till stöd för bolagets bestridande anfört bl a följande. Den skatteskuld som påförts bolaget genom skattemyndighetens beslut från den 26 oktober 2000 har beräknats på felaktiga grunder och därför överklagats hos länsrätten. Anstånd är begärt och har delvis medgivits av länsrätten. Beslutet har överklagats hos kammarrätten som ännu inte avgjort frågan. En skattefordran som är tvistig kan inte utan vidare läggas till grund för en konkursansökan. Detta strider mot Europakonventionen. Bolaget är inte solvent för den påstådda skatteskulden. Däremot är det inte osannolikt att bolagsmännen är redo att skjuta till pengar när skatteskuldens omfattning slutligen fastställts.

Tingsrätten gör följande bedömning.

Eftersom taxeringsbesluten inte har vunnit laga kraft kan de inte utan vidare läggas till grund för bedömningen huruvida bolaget är på obestånd (se NJA 1989 s 378). Tingsrätten skall därför pröva frågan självständigt på grundval av det föreliggande materialet.

Enligt 2 kap 8 § konkurslagen presumeras gäldenären vara insolvent när det vid verkställighet enligt 4 kap utsökningsbalken inom de närmaste sex månaderna före konkursansökningen framgår att han saknar tillgångar till full betalning av utmätningssfordringen. Gäldenären skall således visa att han är solvent.

I förevarande fall har bolaget inte förebringat någon utredning som visar att bolaget är solvent. Bolaget har tvärtemot medgivit att det inte är solvent för den påstådda skatteskulden. Mot bakgrund härav och vad som i övrigt förevarit finner tingsrätten att bolaget, om skatteskulden fastställs till det av staten påstådda beloppet, skulle vara insolvent. På grund härav borde statens talan vinna bifall, jfr NJA 2001 s 339.

Emellertid synes rättsläget ha förändrats genom Europadomstolens avgöranden den 23 juli 2002, mål nr 34619/97, [REDACTED] mot [REDACTED] samt mål nr [REDACTED] [REDACTED] och [REDACTED] mot Sverige. Tingsrätten tolkar avgörandet [REDACTED] mot Sverige på det viset att det faktum att klaganden försattes i konkurs innan han fick sitt skattemål – vilket låg till grund för konkursansökningen – prövat i domstol, innebär en kränkning av artikel 6 i Europakonventionen eftersom klagandens rätt till domstolsprövning ("access to a court") åsidosatts, se särskilt punkten 89 i avgörandet.

[REDACTED] eventuella skatteskuld till staten har ännu inte fastställts av förvaltningsdomstol. Det skulle därmed strida mot Europakonventionen att försätta bolaget i konkurs.

Vad gäller frågan om statens talan skall ogillas eller avvisas finner tingsrätten att viss prövning gjorts av omständigheterna i målet bl a i förhållande till det åberopade avgörandet från Europadomstolen. Övervägande skäl talar därvid för att statens talan skall ogillas i stället för att avvisas.

Tingsrätten ogillar därför statens talan.

Vid denna utgång skall staten ersätta bolaget dess rättegångskostnader med det yrkade beloppet femtusen (5.000) kr, avseende arbete och resa, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för detta beslut tills betalning sker.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Beslutet får överklagas inom tre veckor från idag, eller senast den 27 december 2002. Ett överklagande skall vara skriftligt och ställas till Hovrätten för Övre Norrland men ges in till tingsrätten.

Som ovan

